

oikeusministerio@om.fi

Oikeusministeriö

PL 25

00023 VALTIONEUVOSTO

LAUSUNTO OIKEUDENKÄYNTIASIAMIESTEN KELPOISUUSVAATIMUKSIEN UUDISTAMISHANKKEESTA

Suomen Patenttiasiamiesyhdistys ry näkee työryhmän tavoitteet perusteltuina. Yhdistys pyytää työryhmää ottamaan huomioon jo alkuvaiheessa valmistelua jäljempänä esiin tuodut seikat, jotta teollisoikeuksien haltijoiden oikeusturva varmistettaisiin.

Uudistustarpeet ja esitetyt vaihtoehdot

Mahdollisen uudistuksen toteutustavaksi on esitetty kaksi vaihtoehtoa: ns. asianajajamonopoli tai uusi lupajärjestelmä oikeudenkäyntiasiamiehiä varten.

Suomen Patenttiasiamiesyhdistys ry näkee pyrkimyksen valvottuun lupajärjestelmään perusteltuna. Laadukkaiden oikeudenkäyntipalvelujen ja erityisesti teollisoikeudenhaltijoiden oikeusturvan takaamiseksi tulee kiinnittää huomiota siihen, että teollisoikeuksia hoitavilla oikeudenkäyntiasiamiehellä on oikeudenkäyntiprosessin hallitsemisen lisäksi teollisoikeuksien erityisosaamista.

Työ- ja elinkeinoministeriön työryhmä (TASKE) on esittänyt Suomen innovaatiostrategiaohjelman saan erityisiä kelpoisuusvaatimuksia teollisoikeusasiamiehille. TASKE esittää uuden asiamiesyhdistyksen perustamista, jonka jäseninä olisivat rekisteröidyt ammattimaiset asiamiehet. Tämän uuden yhdistyksen vastuulle tulisi TASKE:n esityksen mukaan asiamieskokeen järjestäminen, asiamiesrekisterin pitäminen ja rekisteröityjen asiamiesten valvonta. Ministeriö on pyytänyt asiasta Suomen Patenttiasiamiesyhdistys ry:ltä lausuntoa. Yhdistys suhtautuu asiaan positiivisesti, mutta asian tarkempi käsittely on yhdistyksessä vielä kesken. Yhdistys toteaa, että sen jäsenistöltä on edellytetty jo aiemmin soveliaan akateemisen loppututkinnon suorittamisen lisäksi vähintään kuuden vuoden ajalta alan käytännön kokemusta ja yhdistyksen sääntöjen noudattamiseen sitoutumista (mm eettiset säännöt). TASKE:n esitys vienee teollisoikeusasiamiesten rekisteröitymistä ja valvomista aiempaa pidemmälle ja mahdollisesti yhdistyksen virallisen aseman vahvistamista enemmän asianajajaliiton aseman suuntaan.

Oikeusministeriön asettaman työryhmän tavoitteena on selvittää, miten eri oikeudenkäyntiasiamiehiä voitaisiin valvoa. Tämä tavoite on myös erittäin keskeinen Suomen Patenttiasiamiesyhdistys ry:n toiminnassa jo nyt ja tulee vielä lisääntymään jatkossa. Yhdistyksen jäsenistöä sitoo yhdistyksen omat eettiset säännöt. Yhdistyksen eettisten sääntöjen tarkoituksena on nimenomaisesti suojata päämiesten etua parhaalla mahdollisella tavalla. Yhdistyksellä on eettisten sääntöjen valvomista varten oma aktiivinen valvontakoneistonsa.

Asianajomonopoli ja Suomen Patenttiasiamiesyhdistys ry:n näkemys

Yhdistys katsoo, että asianajajamonopoli ei välttämättä turvaa tyydyttävästi teollisoikeuksien haltijoiden etuja. Yleisjuridiikkaa harjoittava asianajaja ei ole teollisoikeuksien erityisosaaja ja teollisoikeuksien haltijoiden paras mahdollinen oikeudenhoito tuomioistuimissa ei välttämättä toteutuisi asianajomonopolimallissa. Asianajaja-titteli sinällään ei vielä paranna oikeudenkäyntiavustajien kelpoisuutta eikä vähennä epäkelpojen oikeudenkäyntiavustajien esiintymistä. Tehokkaalla valvonnalla ja asiaankuuluvilla säännöksillä voidaan yhdistyksen näkemyksen mukaan puuttua epäsopivien oikeudenkäyntiasiamiesten toimintaan tuomioistuimissa.

Asianajajamonopolimallissa yhdistyksen erityisenä huolenaiheena ovat myös jatkuvasti nousseet asianajajapalkkiot. On oletettavaa, että asianajajamonopoli nostaisi näitä kustannuksia entisestään, koska vapaa kilpailu estyisi. Asianajajamonopoli poistaisi kilpailun asianajotoimistojen ja immateriaalioikeuksiin erikoistuneiden patentti- ja tavaramerkkitoimistojen välillä. Kohonneet kustannukset vaikuttaisivat erityisesti suomalaisten pk-yritysten mahdollisuuksiin puolustaa immateriaalioikeuksiaan. Oikeuksien puolustamisen heikentyminen vaikuttaisi vähitellen myös pk-yritysten immateriaalioikeuksien suojaamishalukkuuteen. Tämä seuraus olisi ristiriidassa valtioneuvoston laatiman innovaatiostrategian kanssa.

Asianajajamonopoli jättäisi asianajokunnan ulkopuolelle paljon juridista erityisosaamista. Tällä hetkellä immateriaalioikeudellisia riita-asioita hoitavat samat lakimiehet, jotka myös suojaavat näitä oikeuksia. Tällaisilla lakimiehillä on hyvin kattava kokonaiskuva immateriaalioikeudesta. Rajoittamalla tällaisten lakimiesten kelpoisuutta toimia oikeudenkäyntiasiamiehinä heikennetään tai vähintäänkin kavennetaan oikeusturvaa, jolloin asianajajamonopoli johtaisi lopulta tämän uudistushankkeen keskeisimmän tavoitteen heikentämiseen.

Yhdistys kiinnittää huomiota myös muiden erityisoikeuksien alojen lakimiehiin, jotka hoitavat erityistä osaamista vaativia oikeudenkäyntejä kilpailukykyisine palkkioineen. Esimerkkinä mainittakoon eri ammattijärjestöjen työoikeuskiistoja hoitavat työoikeusjuristit. Mikäli heiltä estettäisiin tuomioistuimissa toimiminen, olisivat seuraukset sen työntekijäjäsenistölle merkittävät.

Mikäli asianajomonopoli kuitenkin myönnettäisiin, tulee myös Suomen Patenttiasiamiesyhdistys ry:n lakimiehille myöntää oikeus asianajaja-titteliin ja oikeus esiintyä oikeudessa.

Suomen Patenttiasiamiesyhdistys ry:n kannanotto

Mikäli vaihtoehtona on uusi oikeudenkäyntiasiamiehiä koskeva lupajärjestelmä, niin yhdistys kannattaa lupajärjestelmää, mutta pyytää saada vielä esittää kannanottonsa oikeudenkäyntiasiamieheltä edellytettävistä luvan myöntämisestä koskevista ehdoista. Lupajärjestelmässä tulisi oikeudenkäyntiasiamieheltä edellyttää prosessiosaamisnäytön lisäksi tietyiltä erityisosaamista vaativilta oikeudenaloilta erityisosaamista (esimerkkinä teollisoikeudet, jatkossa rekisteröity teollisoikeusasiamies). Luvan saanut oikeudenkäyntiasiamies olisi valvonnan alainen ja lupa esiintyä oikeudenkäynneissä voitaisiin tietyin edellytyksin poistaa.

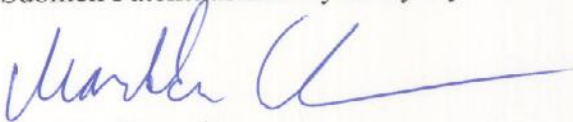
Mikäli työryhmä katsoisikin kaikesta huolimatta eteenpäin vietäväksi asianajajamonopolimallin, niin asianajajilta edellytettäviä kelpoisuusvaatimuksia tulisi muuttaa siten, että asianajajaliiton jäseniksi hyväksyttäisiin myös muita lakimiehiä. Nykyisiä asianajajaliiton jäsenyyshedellytyksiä tulisi myös muuttaa ainakin omistusta koskevien sääntöjen osalta (osakkuuskielto asianajajaliittoon kuu-

lumattoman kanssa kumottaisiin). Tässä järjestelmässä kaikki oikeudenkäyntiasiamiehet olisivat sidottuja samoihin sääntöihin ja olisivat saman valvonnan alla.

Joka tapauksessa yhdistys näkee tarpeellisena oikeudenkäyntiasiamieskelpoisuudesta käytävän keskustelun. Suomen Patenttiasiamiesyhdistys ry pyytää saada lausua asiasta vielä työryhmän työn edetessä.

Kunnioittaen

Suomen Patenttiasiamiesyhdistys ry

Markku Simmelvuo
Puheenjohtaja